

Handläggare
Daniel Nilsson
Kansli- och utredningsavdelningen

Diarienummer
15KS/313

Kommunstyrelsen

Svar på motion (S) om alla elevers rätt att lyckas i skolan

Förslag till beslut

Motionen anses besvarad.

Beslutsnivå

Kommunfullmäktige

Sammanfattning

Karin Aaseby (S) har i en motion föreslagit att Värmdö kommun ska ta fram handlingsplan, gemensamma arbetsprocesser, dokumentation, uppföljning och kompetensutvecklingsinsatser för arbetet med extra anpassningar, särskilt stöd och tilläggsbelopp.

Elevers rätt till stöd i form av extra anpassningar, särskilt stöd och tilläggsbelopp samt arbetsprocessen med särskilt stöd är reglerat av skollagen och beskrivs av Skolverket genom stödmaterial och allmänna råd. Därtill har Värmdö kommun bl.a. utvecklat rutiner och informationsmaterial, tagit fram ansökningsblanketter samt mallar för pedagogisk kartläggning och åtgärdsprogram. Kompetensutveckling om arbetet med elevers rätt till stöd planeras genomföras under våren 2016.

Motionen föreslås anses besvarad.

Bakgrund

Karin Aaseby (S) har i en motion inlämnad till kommunfullmäktige den 25 mars 2015 yrkat:

1. Att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram en handlingsplan och gemensam arbetsprocess, dokumentation och uppföljning för såväl stöd som särskilt stöd i Värmdö kommun som utgår från elevens behov.
2. Att förvaltningen ges uppdrag att ta fram en kompetensutvecklingsplan för personal i skolan gällande stöd utifrån de behov som finns på skolorna i kommunen samt får i uppdrag att säkerställa att denna kompetensutveckling genomförs.
3. Att samtliga resurspersoner och assistenter samt speciallärare garanteras en grundläggande utbildning i arbetet med stöd.

4. Ta fram en rättssäker och effektiv process som anpassas efter de ansökandes förutsättningar gällande tilläggsbeloppen till förskola, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola som sätter elevens behov och rättigheter i fokus.

Utbildningsnämnden föreslog kommunstyrelsen vid sammanträde den 17 mars 2016 att motionen ska avslås.

Ärendebeskrivning

Motionen om alla elevers rätt att lyckas i skolan berör arbetsprocesser kring extra anpassningar, särskilt stöd och tilläggsbelopp. Elevers rätt till stöd regleras av skollagen (2010:800) och redovisas nedan.

Elevers rätt till stöd

Av 1 kap. 4 § skollagen (2010:800) framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Barn och elevers olika behov ska tas hänsyn till i utbildning och de ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Utöver den ledning och stimulans som alla elever ska få kan en del elever behöva extra anpassning eller särskilt stöd för att nå målen för utbildningen.¹ Skollagen anger att om det kan befaras att en elev inte kommer nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Därtill får särskilt stöd ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Någon definition av vad extra anpassningar eller särskilt stöd är finns inte i skollagen. Det kan dock finnas många olika orsaker till att en elev är i behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Elever kan stöta på svårigheter som kräver stödåtgärder under kortare tid och elever kan även behöva stödåtgärder under hela skoltiden på grund av sjukdom, sociala förhållanden, funktionsnedsättningar eller andra orsaker som innebär svårigheter att tillgodogöra sig utbildning.²

Extra anpassningar är en stödinsats av mindre ingripande karaktär som normalt är möjlig att genomföra för lärare och övrig skolpersonal inom ramen för den ordinarie undervisningen. Inget formellt beslut behövs för extra anpassningar. Exempel på extra anpassningar kan vara att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, ledning i att förstå texter, förklaringar av ett ämnesområde, enstaka specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda läromedel eller utrustning i form av exempelvis tidsstöd (hjälpmedel för att förstå och passa tider).³

Process för arbetet med särskilt stöd

Processen kring arbetet med särskilt stöd beskrivs i skollagen. Om en elev efter en tid med stödinsatsen extra anpassningar fortfarande inte utvecklas i riktning mot de kunskapskrav som minst ska uppnås ska de extra anpassningarna intensifieras och anpassas ytterligare utifrån elevens behov. Är stödinsatsen ändå inte tillräcklig ska lärare och övrig skolpersonal göra en anmälan om elevens eventuella behov av särskilt stöd till

¹ Skolverket (2015): Elevers rätt till kunskap, extra anpassningar och särskilt stöd

² Skolverket (2015): Elevers rätt till kunskap, extra anpassningar och särskilt stöd

³ Skolverket (2015): Elevers rätt till kunskap, extra anpassningar och särskilt stöd

rektorn, som ansvarar för att behovet av särskilt stöd utreds skyndsamt. Utredningen ska vara skriftlig och syftar till att ge skolan ett tillräckligt underlag för att förstå varför eleven har svårigheter i skolsituationen och vilka stödinsatser som skolan behöver sätta in. Utredningen ska ske i samråd med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd ska rektor besluta att skolan utarbetar ett åtgärdsprogram och att särskilt stöd ska sätta in. Visar utredningen att eleven inte behöver något särskilt stöd ska rektorn besluta om att skolan inte ska utarbeta ett åtgärdsprogram. Ett åtgärdsprogram är ett dokument för planering och utvärdering av elevens utbildning samt för uppföljning och utvärdering av stödåtgärderna. Programmet redovisar behov av särskilt stöd, hur de ska tillgodoses, när åtgärderna följs upp och utvärderas samt vem som är ansvarig för uppföljningen och utvärderingen.⁴

För att stödja lärare, övrig skolpersonal, rektorer samt huvudmän i arbetet med särskilt stöd och åtgärdsprogram har Skolverket tagit fram allmänna råd om Arbetet med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram (SKOLFS 2014:40). De allmänna råden beskriver hur lärare, övrig skolpersonal, rektorer och huvudmän bör arbeta med stödinsatser i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen och särskilt stöd samt med åtgärdsprogram för att leva upp till författningarnas krav. Råden innefattar beskrivningar av förutsättningar, hur behov av stödinsatser uppmärksammas, hur skolor bör arbeta med extra anpassningar, utreda behov av särskilt stöd samt utarbeta, genomföra, följa upp och utvärdera åtgärdsprogram.

Tilläggsbelopp

För en elev med omfattande behov av särskilt stöd kan skolan utöver programpeng/grundbelopp söka ett tilläggsbelopp som omfattar ersättning för tekniska hjälpmedel, anpassning av lokal, assistenthjälp eller andra extraordinära stödåtgärder som inte har anknytning till den vanliga undervisningen. Beslut om tilläggsbelopp fattas för varje enskild elev, vilket innebär att en kommun inte kan inkludera tilläggsbeloppet i grundbeloppet. För att kunna bedöma om en elev har omfattande behov av stöd som ger rätt till tilläggsbelopp krävs att elevens stödbehov kartläggs och bedöms.

Grundbeloppet, d.v.s skolpengen, avser ersättning för undervisning, läroverktyg, elevhälsa, måltider, administration och lokalkostnader. Detta innebär att de flesta elevers behov av särskilt stöd täcks genom grundbeloppet. Tilläggsbeloppet avser stödåtgärder som är extraordinära.

Rutiner och kompetensutvecklingsinsatser i Värmdö kommun

Under våren 2015 genomfördes en förstudie om kommunens hantering av tilläggsbelopp och kommungemensamma resursgrupper och syftade bl.a. till att identifiera möjligheter och att förbättra den övergripande hanteringen av tilläggsbelopp. Mot bakgrund av förstudien genomfördes utvecklingsarbete för ansöknings- och handläggningsförfarandet av tilläggsbelopp. Utvecklingsarbetet innebär bl.a. att:

- Bedömningskriterier för ansökningar för närvarande utarbetas.
- Dialog och kommunikation kring tilläggsbelopp förbättras genom bl.a.

⁴ Skolverket (2015): Elevers rätt till kunskap, extra anpassningar och särskilt stöd

gemensamt möte med fristående och kommunala grundskolor med fokus på tilläggsbelopp.

- Standardiserade beslutsmotiveringar finns tillgängliga för beslut om tilläggsbelopp för förskola, grundskola och gymnasium.
- Kompetensutvecklingsåtgärder planeras.
- Uppdatering av dokumenthanteringsplan pågår.
- Beslut för läsåret 2015/2016 har dokumenterats och registrerats.

För att underlätta skolornas arbete med processen kring arbetet med särskilt stöd har utbildningsnämnden även tagit fram rutiner och information i dialog med skolorna. Utbildningsnämnden har tagit fram informationsmaterial och ansökningsblanketter för extraordinära stödinsatser för grundskolan och gymnasiet. Informationsmaterialet beskriver förutsättningar för att ansöka om tilläggsbelopp, definitioner av behovsgrupper, resurstöd och specialpedagogiska insatser samt ansökningsförfarande.

Kompetensutveckling om processen kring särskilt stöd pågår och under våren 2016 planeras skolor erbjudas fortbildning genom kurs framtagen tillsammans med Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Bedömning

Elevers rätt till stöd i form av extra anpassningar, särskilt stöd och tilläggsbelopp är reglerat av skollagen. Även arbetsprocessen med särskilt stöd är reglerat av skollagen och beskrivs av Skolverket genom stödmaterial och allmänna råd. Därtill har Värmdö kommun utvecklat rutiner och informationsmaterial samt tagit fram enhetliga ansökningsblanketter och mallar för pedagogisk kartläggning och åtgärdsprogram för skolor som arbetar med elever i behov av stöd. Kompetensutveckling om processen kring särskilt stöd pågår i Värmdö kommun och under 2016 planeras fortbildning erbjudas.

Mot bakgrund av detta föreslås motionen anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut har inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Förslag till beslut har inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Förslag till beslut har inga konsekvenser för medborgarna.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut har inga konsekvenser för barn.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kansli- och utredningsavdelningen i samråd med kultur- och utbildningssektorn.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Biläggs/Biläggs ej
1	Motion (S) – Alla elevers rätt att lyckas i skolan	Biläggs
2	Protokollsutdrag utbildningsnämnden 2016-03-23 § 33	Biläggs

Stellan Folkesson
Kommundirektör

Frida Nilsson Ragnarsson
Sektorschef administration

Dnr 2015UTN/0507 *Utbildningsnämnden 2016-03-17, § 33*

Svar på motion (S) om "alla elevers rätt att lyckas"

Utbildningsnämndens förslag till beslut

Avslå motionen.

Beslutsnivå

Kommunfullmäktige

Ärendebeskrivning

Karin Aaseby (S) har i en motion föreslagit att Värmdö kommun ska ta fram handlingsplan, gemensamma arbetsprocesser, dokumentation, uppföljning och kompetensutvecklingsinsatser för arbetet med extra anpassningar, särskilt stöd och tilläggsbelopp.

Elevers rätt till stöd i form av extra anpassningar, särskilt stöd och tilläggsbelopp samt arbetsprocessen med särskilt stöd är reglerat av skollagen och beskrivs av Skolverket genom stödmaterial och allmänna råd. Därtill har Värmdö kommun bl.a. utvecklat rutiner och informationsmaterial, tagit fram ansökningsblanketter samt mallar för pedagogisk kartläggning och åtgärdsprogram. Kompetensutveckling om arbetet med elevers rätt till stöd planeras genomföras under våren 2016.

Motionen föreslås avslås.

Yrkanden

Karin Aaseby (S) yrkar bifall till den egna motionen.

Marie Bladholm (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Ordförande frågar om nämnden bifaller Aasebys eller Bladholms yrkande och finner att nämnden bifaller Bladholms yrkande.

Handlingar i ärendet

Motion (S) – Alla elevers rätt att lyckas i skolan

Sändlista

Kommunstyrelsen

Motion till Värmdö kommunfullmäktige - Alla elevers rätt att lyckas i skolan

2015-03-25

”Elever får inte rätt stöd” är rubriken i Nacka Värmdö Posten den 17 februari och refererar till den enkät som besvarats av 1256 föräldrar i Värmdös pågående skoldialog. I enkätsvaren framgår det tydligt att föräldrar uppleder att kommunens skolor brister i sitt stöd till den enskilde eleven. De oberoende konsulterna konstaterar att det finns ett stort glapp mellan hur viktigt som föräldrarna anser att stöd är och det stöd som eleverna får i skolan. Det här är alarmerande!

Alla elevers rättigheter

Alla har rätt att nå målen i skolan. Skollagen är glasklar på den punkten! Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt. De elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska även ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.^[1] Alla elever ska ges möjlighet att nå så långt som möjligt, vilket innebär att även kunna nå de högre betygsstegen.

Alla elever är olika och har olika erfarenheter, behov och intressen. Det är viktigt att läraren skaffar sig kunskap om varje elev för att kunna ta hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov i utbildningen.^[2] Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Det gäller såväl i undervisningen som i andra lärmiljöer, till exempel rastaktiviteter, praktik och arbetsplatsförlagt lärande (apl). Undervisningen ska med andra ord möta alla elever.

För elever med olika funktionsnedsättningar gäller det att undervisningen motverkar funktionsnedsättningens konsekvenser.^[3] Att motverka funktionsnedsättningens konsekvenser innebär att läraren tar hänsyn till elevers olika behov i alla lärmiljöer och i hela undervisningsprocessen, det vill säga vid planering, genomförande, kunskapsbedömning och betygssättning, uppföljning och dokumentation. Elever med funktionsnedsättning, till exempel autismspektrumtillstånd (AST) är ingen homogen grupp.^[4] Därmed kan inget enskilt undervisningsupplägg möta behoven hos alla inom denna grupp. Stöd i alla undervisningssituationer behöver baseras på den enskilda elevens behov.

Situationen idag i Sverige och i Värmdö

Nätverket Barn i Behov har genomfört en undersökning i Sveriges kommuner från norr till söder, från landsort och glesbygd till storstad och förortskommuner där 94 kommuner deltagit. De elever som skolan bedömde vara i behov av särskilt stöd motsvarar 2,2% av det totala elevunderlaget. Dessa elever har rätt att tillgå är en extra ersättning, sk tilläggsbelopp, utöver den ordinarie elevpengen, vilken man ansöker om hos kommunen. Undersökningen visar att enbart 68% av ansökningarna om tilläggsbelopp beviljades, medan 32% av ansökningarna avslogs.^[5] Detta innebär att av totala andelen elever är det 0,71% av eleverna som inte får det stöd som skolorna bedömer att de behöver.

Europakommissionen kom 2010 ut med en rapport "Support for children with special educational needs (SEN). I rapporten ligger Sverige i botten när det gäller antalet elever som från tilläggsbelopp och i antalet elever som går i specialskolor för barn med särskilda behov. Sveriges uttalade inkluderingsmodell har alltså inte följts upp av en motsvarande finansiering. De svenska förhållandena för elever i behov av stöd har också kritiserats av FN under 2014. Bland annat lyfts den stora kunskapsbristen om funktionsnedsättningar hos såväl allmänhet som beslutsfattare, särskilt inom utbildningsväsendet. FN oroas över att det i olika rapporter framkommer att det finns barn som behöver omfattande stöd som inte får det och därför inte kan gå i skolan.^[6]

I Värmdö har stöd och extra stöd tilläggsbeloppen under en längre tid varit föremål för diskussion. Vi har i samtal med lärare, rektorer och föräldrar fått tydliga negativa signaler om att systemet med tilläggsbelopp inte fungerar i kommunen på ett rättssäkert och likvärdigt sätt och att elever inte får det stöd som de har rätt till inom ramarna för skolpengen.^[7]

2014/2015 ansökte grundskolorna i Värmdö om extra ersättning för totalt 270 elever. Skolan bedömde att de inte inom rådande ekonomisk ram (skolpengen) kunde ge det stöd som eleven behöver för att nå målen utifrån elevens förutsättningar. Skolan har efter identifiering, utredning, åtgärdsprogram gjort en skriftlig ansökan om helt tilläggsbelopp för den berörde eleven. Av de inkomna ansökningarna avslogs 61 stycken. 88 elever fick ett helt tilläggsbelopp beviljat, 121 elever fick halva tilläggsbelopp beviljat.

Detta innebär att enbart cirka 32% av eleverna får det stöd som skolorna bedömer att de behöver. Cirka 47% fick hälften av det stöd skolan efterfrågade. Cirka 22% av ansökningarna avslogs.^[8] **De personer som vi delegerat ansvaret för undervisningen till har alltså enbart rätt enligt den centrala bedömningen i 1 av 3 fall.** Det är något i systemet som inte fungerar då det uppenbart finns ett misstroende mot den bedömning som lärare, specialpedagog och ytterst rektor gjort av elevens stödbehov.

Vad händer med dessa elever vars ansökningar avslås? Vems är ansvaret om skolan gör bedömningen att de inte klarar av elevens stödbehov inom befintliga ramar? Eleverna i behov av stöd har de behov de har och dessa förändras inte på grund av ett avslag. Skolans resurser förändras inte heller, vilket leder till att skolan försöka stötta eleven efter bästa förmåga inom befintlig ekonomisk ram vilket riskerar att leda till att man anställer den billigaste arbetskraften i stället för den mest kompetenta.

Enligt en undersökning av Autism och Asbergerförbundet från 2013 stannar mer än var tredje pojke och mer än varannan flicka med autismdiagnos hemma från skolan.^[9] Bristande stöd i skolan leder till att många barn redan tidigt utvecklar psykisk ohälsa och risk för socialt utanförskap. Detta bekräftas av slutrapporten Unga med funktionsnedsättning^[10]

Att ge alla elever det stöd som de har rätt till ställer stora krav på skolan. I svensk skola har vi dessutom bestämt oss för att inkludera alla elever i skolan. För att lyckas med inkludering ställer det stora krav på kompetens hos personal och resurser i form av extra händer. Vi förtroendevalda har en skyldighet att säkerställa att skolorna har rätt ekonomiska, organisatoriska och personella resurser till sitt förfogande för att lösa denna uppgift. Vi har det yttersta ansvaret för att eleverna lyckas i den inkluderande skolan.

Vi socialdemokrater är angelägna över att Värmdö kommun ger samtliga elever det stöd de behöver för att ge dem deras skollagsenliga rättigheter och ser att det finns brister även i Värmdö kommun som behöver åtgärdas.

Den socialdemokratiska kommunfullmäktigegruppen yrkar

1. Att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram en handlingsplan och gemensam arbetsprocess, dokumentation och uppföljning för såväl stöd som särskilt stöd i Värmdö kommun som utgår från elevens behov.
2. Att förvaltningen ges uppdrag att ta fram en kompetensutvecklingsplan för personal i skolan gällande stöd utifrån de behov som finns på skolorna i kommunen samt får i uppdrag att säkerställa att denna kompetensutveckling genomförs.
3. Att samtliga resurspersoner och assistenter samt speciallärare garanteras en grundläggande utbildning i arbetet med stöd.
4. Ta fram en rättssäker och effektiv process som anpassas efter de ansökandes förutsättningar gällande tilläggsbeloppen till förskola, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola som sätter elevens behov och rättigheter i fokus.

Socialdemokraterna kommunfullmäktige Värmdö

Noter

^[1] 3 kap. 3 § skollagen (2010:800).

^[2] Läroplaner för grundskolan och motsvarande skolformer, samt för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag.

^[3] 3 kap. 3 § skollagen.

^[4] Begreppet autismspektrumtillstånd är ett samlingsnamn för flera olika tillstånd med gemensamma begränsningar inom de tre områdena social interaktion, kommunikation och föreställningsförmåga. Autismspektrumet omfattar diagnoserna autism, Aspergers syndrom, atypisk autism och desintegrativ störning. <http://www.autism.se/content1.asp?nodeid=19410>. (2015-01-16)

^[5] Sverige är sämst på att ge stöd till barn i behov <http://www.barnibehov.se/> (2014-12-11)

^[6] http://europa.eu/epic/studies-reports/docs/eaf_policy_brief_-_support_for_sen_children_final_version.pdf

^[7] <http://www.nvp.se/Arkiv/Artiklar/2013/05/Rektor-sagarVarmdos-stod-till-svaga-elever/> (2015-01-24)

skoldialogerna 2015 samt enkätsvar från uppföljningen av folkomröstningen 2014.

^[8] NVP den 17 mars 2015 <http://www.nvp.se/Varmdo/Varmdo/Rektor-avgar-i-protest/>

^[9] <http://www.autism.se/content1.asp?nodeid=21041>

^[10] Slutrapport Unga med funktionssättning (2014-10-20) Dahlberg Annika (Försäkringskassan) samt Mona Eriksson (Arbetsförmedlingen)

Dnr

Kommunfullmäktige 2015-03-25 § 61

Anmälan av motioner

Kommunfullmäktiges beslut

Motionerna remitteras till kommunstyrelsen för beredning.

Ärendebeskrivning

Följande motioner har inlämnats till dagens sammanträde:

1. Motion från Malin Åberg Aas m.fl. (MP) – Minska Värmdö kommuns ekologiska fotavtryck (dnr 15KS/311).
2. Motion från Malin Åberg Aas m.fl. (MP) – Bemanning och uppföljning av kommunens hållbara utveckling.
3. Motion från Sandro Wennberg m.fl. (S) – Inför avgiftsfritt internet i kommunens lokaler.
4. Motion från Mikael Lindström m.fl. (S) – Se till att politiska gestaltungs krav följs (dnr 15KS/312).
5. Motion från Mikael Lindström m.fl. (S) – Alla elevers rätt att lyckas i skolan (dnr 15KS/313).
6. Motion från Karin Aaseby m.fl. (S) – Utveckla ett pedagogiskt utvecklingsnav i Värmdö – Pedagog Värmdö.

Handlingar i ärendet

Motioner

Sändlista

KLG

